

Rudzik

Gil

Ptaki w naszych sadach

Wysokopienne sady położone w pobliżu siedzib ludzkich, w otoczeniu których założono ogród przydomowy, są miejscem bytowania wielu gatunków ptaków. Gnieździ się w nich do 30 gatunków, a ponadto występują ptaki zalatujące po pokarm

Stare sady przydomowe chronią przed erozją wietrzną i wodną. Zarówno we wnętrzu koron, jak i pod nimi panuje mikroklimat, który umożliwia rozwój niektórym gatunkom roślin (np. porostom). Aleje drzew owocowych przy polnych drogach, jak i pojedyncze drzewa wśród pól, są dobrymi kryjówkami dla drobnej zwierzyny oraz miejscem żerowania, tym samym zwiększając różnorodność biologiczną terenu.

Również w gospodarce łowieckiej coraz więcej uwagi poświęca się sadzeniu drzew owocowych, zwłaszcza jabłoni na terenie łowisk. W niektórych nadleśnictwach odtwarzane są sady, rosące wcześniej przy nieistniejących obecnie osadach. Stanowią one atrakcyjną formę „stołówek” odwiedzanej przez liczne gatunki ptaków i zwierząt leśnych.

Inne gatunki ptaków można spotkać w nowych ogrodach powstających na nieużytkach, np. dzierlatkę, kuropatkę, a inne po kilku czy kilkunastu latach, gdy podrosły drzewa i krzewy. Najwięcej ptaków spotyka się w okresie lęgów, tj. wiosną i latem. Są to osobniki gnieźdzące się w sadach, ogrodach lub zalatujące po pokarm, a gnieźdzące się w bliskim sąsiedztwie.

Wczesną wiosną, jesienią i zimą ptaków jest zdecydowanie mniej. Blisko połowa ptaków lęgowych to gatunki osiadłe, nieodlatujące przed zimą na południe czy zachód, np. sikory, wróbel domowy, mazurek, sroka. Wśród odlatujących są też populacje, których część

zimuje w kraju, np. kos, szpak. Zimą często udaje się zaobserwować w sadach jemioluszkę czy gile. Przez cały rok zalatują grubodzioby, dzięcioły zielone. Spośród ptaków lęgowych gatunkami najczęściej występującymi w ogrodach są, m.in.: wróbel domowy, mazurek, sikora bogatka, szpak, kos, zięba. W dużych sadach wysokie drzewa owocowe stwarzają dobre warunki do zakładania gniazd, m.in. dla puszczyka, dudka, wilgi, dzięcioła dużego.

Obecność w sadach i ogrodach dużej liczby ptaków nie pozostaje bez znaczenia na liczebność żyjących tu bezkręgowców, szczególnie owadów. Sikory (bogotka, modra) zjadają w ciągu doby zdecydowanie więcej owadów, niż wynosi ich masa ciała, np. bogotka zjada taką masę owadów, która stanowi prawie 200% jej masy ciała. Najintensywniej ptaki żerują w okresie lęgowym, kiedy zaspokoić muszą nie tylko własne potrzeby pokarmowe, ale przede wszystkim dorastających piskląt pierwszego, a następnie drugiego lęgu. Nawet ziarnojady w okresie wychowywania piskląt karmią je z reguły owadami. Pokarm zbierany jest przez rodziców w sąsiedztwie gniazda, dlatego rośliny rosnące w jego pobliżu są dokładnie „oczyszczane” z owadów znajdujących się w różnych stadiach rozwoju. Jedna para sikor modrych wychowująca młode, „oczyszcza” ze szkodników około 40 drzew owocowych, przylatując do gniazda prawie 700 razy dziennie, w okresie od 2 do 19 dnia karmienia piskląt.

Mucholówka

Jemioluszki

Rozwieszenie budek lęgowych na drzewach i umieszczenie pojników w różnych miejscach ogrodu, zwiększa atrakcyjność terenu dla ptaków, co w konsekwencji ułatwia zachowanie równowagi biologicznej tych małych ekosystemów.

Grażyna Dobrzyń

fort. Grzegorz Dworakowski

Literatura:

1. *Tradycyjne sady przydomowe*, pod red. R. Sobieralskiej i J. Pająkowskiego, Świecie 2009
2. *Rolnictwo ekologiczne w praktyce*, Warszawa-Falenty 2012